

Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs over het wetsontwerp n°. 18.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over de ontwerpen van wet tot heffing eener inkomstenbelasting, gelijk mede tot instelling van raden van beroep voor de directe belastingen en vaststelling van algemeene bepalingen betreffende het beroep op die colleges. (18 Tweede Kamer.)

Het afdelingsonderzoek van deze wetsontwerpen heeft de navolgende uitkomsten gehad.

HEFFING EENER INKOMSTENBELASTING.

Algemeene beschouwingen.

§ 1. De toestand van 's lands financiën in het algemeen werd in eenige afdelingen ter sprake gebracht.

Eenige leden schreven de oorzaak van den minder gunstigen financiële toestand toe aan de steeds toenemende zucht naar weelde in de huishouding van den Staat, welke geene genoegzame bestrijding vindt bij Regeering en volksvertegenwoordiging, doch integendeel nu eens door deze dan weer door gene wordt in de hand gewerkt. Nauwelijks is eene behoefte gerezen, of zij wordt, liefst met een beroep op verhooging van het peil van beschaving, verdedigd, terwijl het telkens de Staat is, die wordt aangezocht om in die behoeften te voorzien. Zoo nemen die behoeften, welke ten slotte onbegrensd zijn, meer en meer toe; zij worden naar het oordeel dezer leden letterlijk kunstmatig aangekweekt. Voor zoover er aan wordt voldaan, zijn voor den Staat de financiële gevolgen dikwijls bedroevend, terwijl het nut, dat er mede gesticht wordt, niet opweegt tegen de kosten. Deze leden meenden, dat bij het voorstellen van uitgaven niet voldoende rekening wordt gehouden met de Staatsinkomsten; dat de tering niet naar de nering wordt gezet. Zij achtten dit een allergevaarlijkst stelsel, hetwelk tot moeilijkheden moet leiden; want door de belastingschroef steeds meer aan te zetten, zullen de bronnen, waaruit geput moet worden, verzwakken. Waarbij nog komt, dat het volk allengs afleert zich iets te ontzeggen, hetgeen juist zoo nuttig is, naardien het den mensch staalt.

Hiertegen werd aangevoerd, dat de Staat niet, gelijk een particulier, bepaalde inkomsten heeft, waarnaar hij zijne uitgaven moet regelen, vermits hij zich naar gelang zijner behoeften inkomsten schept. Wel behoort uit den aard der zaak een zekere maat daarbij te worden betracht, doch waar de behoeften zich vermeerderen, moet de Staat zorgen, dat door hogere belastingen de inkomsten stijgen.

§ 2. Algemeen was men van oordeel, dat door de versterking van 's lands geldmiddelen, welke van deze wet verwacht kan worden, het tekort slechts voor een klein gedeelte zal worden gedekt. Voor verdere sociale maatregelen, die verwacht kunnen worden, zullen opnieuw voorzieningen aan de orde moeten komen.

Met het oog hierop wenschte men, meer omstandig dan tot dusverre heeft plaats gehad (zie gedrukte stukken, Zitting 1913—1914, 18, n°. 10, bladz. 27), te worden ingelicht omtrent de verdere financiële plannen van den Minister. Eenige leden voegden hieraan toe, dat zij van die inlichtingen hunne over het wetsontwerp uit te brengen stem afhankelijk zouden maken.

Sommigen waren van meening dat, ten einde een duidelijk overzicht te kunnen hebben over de belastingplannen der Regeering, eigenlijk alle nieuwe belastingontwerpen tegelijk behoorden te zijn ingediend. De Minister van Financiën mag toch geacht worden er ook zelf prijs op te stellen, dat zijne belastingwetten als een financieel program worden beschouwd. In verband hiermede, zeiden deze leden, is als zeer eigenaardig en tevens als een stuk Regeeringsprogram te beschouwen hetgeen

door den Minister van Financiën in de Tweede Kamer is gezegd (*Handelingen*, Zitting 1913—1914, bladz. 1733, 2de kol.): „Het is mijn bedoeling de ontwerpen tot invoering of verhooging van belastingen, die moeten dienen om te voorzien in de uitgaven van de sociale aangelegenheden, zoo spoedig mogelijk in te dienen, en het is ook zeer zeker gewenscht, dat de sociale maatregelen niet ingevoerd worden voordat vereischte dekkingsmiddelen daarvoor door de Kamer gevoteerd zijn”. De groote beteekenis in casu van het woordje „gevoteerd” zal wel niemand ontgaan.

Eerst bij zoodanige gelijktijdige indiening van belastingvoorstellen zoude het mogelijk geweest zijn een oordeel te vellen omtrent de verhouding tusschen de te heffen directe en indirecte belastingen.

Door enkele leden werd het Engelsche stelsel aangeprezen, waarbij de Minister van de schatkist, die de leiding aan de sociale wetgeving geeft, tevens bij de indiening der begrooting de middelen aanwijst tot dekking der kosten. Zij waren er van overtuigd, dat indien dit stelsel ook hier te lande had gegolden, art. 369 van de Invaliditeitswet zeker niet ware aangenomen.

Er werd hiertegenover door anderen in herinnering gebracht, dat ook dan de teleurstellingen niet uitblijven, zooals bleek bij het ouderdomspensioen in Engeland, waarvan de kosten, geraamd op £ 7 000 000, thans ruim £ 14 000 000 zouden bedragen.

Nog werd door eenigen betoogd, dat onze ramingen voor de begrooting meestal te laag en niet juist zijn en dat dien-tengevolge omtrent den toestand onzer Staatsfinanciën eene onzekerheid ontstaat, die een duidelijk overzicht belemmert.

§ 3. Over de wenschelijkheid van directe of indirecte belastingen om in de noodzakelijke versterking der middelen te voorzien, werden verschillende beschouwingen gehouden.

Vele leden verklaarden, dat zij in geen geval zouden medewerken tot verdere verzwaring van onze directe belastingen. Volgens hen behoort thans reeds Nederland tot de zwaarst belaste landen in dit opzicht. Zelfs in landen, welke ten deze met Nederland te vergelijken zijn, is de toestand, als geheel beschouwd, veelal toch gunstiger, wanneer men de daar bestaande gemeentelijke directe belastingen met de hier te lande bestaande vergelijkt. Indirecte belastingen zijn het enige middel, om ook de kleine en zeer kleine inkomens op gemakkelijke wijze in de Staatslasten te doen bijdragen, en men zoude er zelfs niet tegen opzien, zoo noodig tot nieuwe indirecte belastingen, bij voorbeeld monopolieën, mede te werken.

Deze leden stelden daarbij op den voorgrond dat, wanneer men den bezitters van kleine, ja zelfs zeer kleine inkomens de bevoegdheid geeft om als kiezers op de richting, waarin het land bestuurd zal worden, invloed uit te oefenen, het noodzakelijk is, dat zij persoonlijk belang hebben bij 's lands financiën. Als een voorbeeld hoe men in andere, zelfs zeer democratische, landen in deze richting handelt, werd er op gewezen, dat in Denemarken de kosten van het Staatspensioen geheel uit den bieraccijns bestreden worden.

Anderen, vooropstellende dat talrijke maatregelen ten behoeve van mingevoeden genomen en te nemen het opleggen van nieuwe lasten noodzakelijk maken, achtten het alleszins billijk, dat ook de belanghebbenden daarin zouden bijdragen, voor zoover dezen niet tot de behoeftigen behooren. Vooral ten gevolge van de toepassing door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan art. 369 der Invaliditeitswet gegeven, waarbij zonder behoorlijk voorafgaand onderzoek naar de rechtmatigheid van de verschillende aanvragen, links en rechts pensioen is toegekend, is dat opleggen van nieuwe lasten een onafwendbare eisch geworden. Aan verdere verzwaring echter van de directe heffingen kon, zoo oordeelden ook deze leden, niet gedacht worden; met dit wetsontwerp zoude voor hen de

uiterste grens worden bereikt. Thans zoude verder uit de indirecte belastingen behooren te worden geput, wilde het gewenschte evenwicht tusschen beide soorten van belastingen niet geheel worden verbroken, en de druk zich niet al te zeer naar één zijde doen gevoelen. Hoe langer zoo meer toch worden de belastingen opgebracht door slechts enkele klassen van de bevolking, die onder dien druk maar al te zeer gebukt gaan, naardien de werkelijke draagkracht veel te veel uit het oog wordt verloren.

In dit verband werd er op gewezen, dat de grootte van het inkomen niet het eenig criterium is ter bepaling van de draagkracht. Talrijke andere factoren werken daar mede op in, bijvoorbeeld stand, grootte van het gezin, enz.

De intrekking van het tariefontwerp-KOLKMAN, waarbij de eerste levensbehoefden in het geheel niet, en alleen de weeldeartikelen iets meer zouden zijn belast, werd door onderscheidene leden betreurd. Zoo ooit eene belasting zich naar draagkracht zoude hebben doen gevoelen, dan zoude het deze geweest zijn. Zij, wier geldelijke omstandigheden hun niet zouden hebben toegelaten er in bij te dragen, zouden, door zich eenig genotmiddel te ontzeggen, er zich aan hebben kunnen onttrekken; hetgeen met directe belastingen gemeenlijk niet het geval is. Voorzover gezegd ontwerp, dat een fiscaal doel beoogde, protectionistisch zoude hebben gewerkt, ware dit eene bate te meer geweest, naardien de opbloei van binnenlandsche industrieën den arbeidersstand ten goede zoude zijn gekomen.

De leden hier aan het woord betuigden hunne instemming met de door den Minister in uitzicht gestelde verhooging van den bieraccijns en ook, uit een oogpunt van gezondheid, de invoering van een recht op tabak, met of zonder regie. Zij bepleitten tevens verhooging van het zegelrecht op effecten, vervanging van het vaste zegel, ad vijf cent, voor quitantiën, door een, waarvan de waarde afhankelijker ware te stellen van het gequiteerde bedrag, uitbreiding van de zegelbelasting, door daarin ook reclame- en andere biljetten te betrekken, en eene belasting op lucifers, welke laatste nog dit voordeel zoude bieden, dat er voortaan een minder roekeloos gebruik van zoude worden gemaakt. Eene niet onbelangrijke bate zoude uit deze middelen voor de schatkist zijn te putten en op voor de betrokkenen niet bezwarende wijze.

Deze leden konden echter de vrees niet onderdrukken, dat het den Minister er allengs om te doen is de door hem toegezegde indirecte belastingen op de lange baan te schuiven. Zij meenden er bij hem op te moeten aandringen met de nakoming zijner belofte ernst te maken. Immers op 21 April l.l. deelde Zijne Excellentie in de vergadering van de Tweede Kamer mede, dat het ontwerp tot verhooging van den bieraccijns van den Raad van State was teruggekomen, „zoodat het dezer dagen de Kamer zal bereiken”. Thans, drie maanden later, is dit nog niet geschied.

Gevraagd werd welke gewichtige redenen den Minister er wel toe hebben kunnen leiden, zijne toezegging niet gestand te doen, en of inderdaad eerstdaags bovenbedoeld ontwerp aan de Tweede Kamer ter overweging zal worden aangeboden.

Zoowel in woord als in geschrift, werd verder betoogd, is de Rechterzijde er meermalen aan herinnerd, dat ook Minister KOLKMAN eene inkomstenbelasting wenschte te zien ingevoerd. Maar er mag niet uit het oog worden verloren, dat, ten gevolge van de in zijn belastingplan opgenomen verhooging van het tarief, uit de indirecte belastingen een belangrijk bedrag zoude zijn verkregen. Tegenover het onderwerpelijk wetsontwerp zoude men gansch anders komen te staan, bijaldien de Minister niet tijdig tevens het zijne deed, om de door hem in uitzicht gestelde indirecte belastingen tot stand te brengen.

Deze beschouwingen bleven niet zonder tegenspraak. Eenige

leden kwamen op tegen de bewering, dat de uitvoering, die door de Rijksverzekeringsbank, op instigatie van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, aan art. 369 der Invaliditeitswet zoude zijn gegeven, er toe zoude hebben geleid, dat pensioenen op lichtvaardige wijze waren toegekend. Zij wordt weerlegd door de omstandigheid, dat pensioenen, door genoemde Bank geweigerd, door Raden van Beroep zijn toegestaan. Moge er al een enkel ten onrechte zijn verleend, millioenen zijn daarbij niet betrokken. De fout ligt eensdeels hierin, dat in de wet niet bepaald is wat men beoogde, anderdeels dat de bekende circulaire van Minister TALMA een ten deze veel te vrijgevig geest ademde.

Toegegeven werd, dat verhooging van belastingen gevolgs is van talrijke maatregelen genomen en ontworpen ten behoeve van de mingevoeden. Dat ook zij daarin eenigermate zouden bijdragen, die verhooging eenigszins in hunne beurs zouden gevoelen, werd niet onbillijk, ja wenschelijk geacht, voor zover die mingevoeden — een zeer vaag begrip — daartoe bij machte zijn. Daardoor toch zouden zij leeren er zich reken-schap van te geven, dat 's Rijks schatkist niet onuitputtelijk is. Maar dan behoort, zoo werd betoogd, opdat deze waarheid beter tot hen doordringe, niet de weg der indirecte, doch veeleer die der directe belastingen te worden ingeslagen. Het belastingbiljet zal tot hen spreken, niet indirecte belastingen, waarin hunne vermeerderde offers voor hen als het ware zijn verborgen.

Dat de Minister dan ook van oordeel is, dat de meerdere middelen, die noodig zijn, in hoofdzaak moeten worden gevonden uit de directe belastingen, werd door de leden hier aan het woord van harte toegejuicht. Zij wezen er daarbij op, dat deze bewindsman de indirecte belastingen geenszins uitsluit, doch deze terecht op de tweede plaats stelt en ze ter aanvulling wenscht te zien gebezigd. Aanbeveling verdient het, door middel van velerlei belastingen het benodigde bedrag te bekomen.

Invoering van kleine zegels, en verplichtend stellen van zegel voor huurcontracten en assurantiepolicen werden aanbevolen. Men meende, dat een en ander veel zoude opbrengen.

Tegen het betrekken van den minderen man in de directe belastingen werd aangevoerd, dat het hem veel meer drukt in eens een zeker bedrag — zij het ook al gering — aan den fiscus te offeren, dan dezelfde som te betalen, verdeeld over het geheele jaar, door de aanschaffing van sommige artikelen.

Wat betreft de verhooging van het tarief van invoerrechten, werd er aan herinnerd, dat daaraan door den uitslag der algemeene verkiezingen voor de Tweede Kamer in 1913 een gevoelige slag was toegebracht; dat in *De Standaard* erkend is, dat de meerderheid der kiezers er niet van gediend was; en dat men ook van Katholieke zijde den strijd er over wenscht te staken. Wijders werd er op gewezen, dat het aantal weelde-artikelen feitelijk niet groot is, zoodat men, ten einde eene eenigszins belangrijke bate uit tariefverhoging te bekomen, wel verplicht zoude zijn de levensbehoefden zwaarder te belasten; en dat de volgens de voorstanders der verhooging daaraan verbonden voordeelen elkander uitsluiten. Betaalt het buitenland de hoogere invoerrechten, dan kan bij geene mogelijkheid de binnenlandsche nijverheid tegelijkertijd worden gebaat. Eenige leden wenschten het buitenland mede te laten bijdragen in de behoeften van de schatkist.

Dat hooge invoerrechten niet steeds den opbloei der binnenlandsche industrie ten gevolge hebben, wordt, naar de meening van de leden hier aan het woord, bewezen door het feit, dat het protectionisme Duitschland en Amerika niet heeft bewaard voor eene crisis in de metaalnijverheid met de daarmede samen-gaande werkloosheid, waarvan in Engeland geen sprake is.

Hiertegen werd wederom opgemerkt dat, voor zover *De Standaard* na den uitslag van bovenbedoelde verkiezingen geadviseerd

heeft om van den strijd over het tarief af te laten, hier een staatsman uitsluitend uit eigen naam heeft gesproken, niet uit dien van eenige staatkundige partij; en dat overigens de strekking zijner woorden geene andere was dan deze, dat, waar met verhooging van het tarief vermeerdering van de stoffelijke belangen des volks wordt beoogd, en voortzetting van den strijd daarover de natie in hare geestelijke belangen kan schaden, van dien strijd voorshands behoort te worden afgezien, overmits de geestelijke boven de stoffelijke belangen gaan. Omtrent de wenschelijkheid van het tarief is de hoofdredacteur van *De Standaard* in geenen deele van overtuiging veranderd.

Wijders vestigde men er de aandacht op, dat eene vergelijking tusschen Engeland en Duitschland ten deze niet opgaat, daar die twee landen ten aanzien van in- en uitvoer geheel verschillen; dat overigens Engeland wel in naam de vaan van den vrijhandel hoog houdt, maar inderdaad toch een heel wat hooger tarief heeft dan hetgeen door het ontwerp-KOLEMAN zou zijn bereikt; dat de metaalcrisis in Amerika juist veroorzaakt is door de verlaging van het tarief; en dat die in Duitschland — van waar ons vroeger in den oogsttijd talrijke arbeidskrachten toestroomden, doch waar thans omgekeerd duizenden onzer landgenooten arbeid zoeken en vinden — gevolg is van eene te groote expansie van de nijverheid, naardien aldaar niet genoegzaam rekening is gehouden met de behoeften.

Anderzijds werd dit laatste niet weersproken, maar toch er op gewezen dat, wat Amerika betreft, de crisis aldaar niet zoozeer aan de tariefwijziging zelve dan wel aan de te schielijke wijze waarop zij plaats had, is te wijten; en dat wat Duitschland aangaat, de bestaande hooge tariefwetgeving de crisis dan toch in geen geval heeft kunnen voorkomen, en evenmin de heffing van zeer aanzienlijke directe belastingen, zoowel van de zijde van het Rijk als van de gemeente. Tegen deze beschouwingen werd wederom aangevoerd, dat de oprijving in den laatsten tijd van de directe belastingen in Duitschland het gevolg is van de massale uitbreiding aan leger en vloot gegeven, en dat België, dank zij een hooger tarief van invoerrechten dan hier te lande, bijkans geen directe belastingen heft, terwijl het leven er goedkoop is.

Dit laatste kon wederom van andere zijde niet worden toegegeven. Ook in België is het leven duurder geworden; zoo verschilt het te Antwerpen, mede ten gevolge van de grondprijzen, weinig met dat in Amsterdam. Bovendien is de financiële politiek van België eene geheel andere dan de onze; daar worden betrekkelijk weinig uitgaven uit de gewone inkomsten gekweten, doch vele leeningen gesloten, terwijl België bovendien geen marine heeft te onderhouden.

Onderscheidene leden verklaarden thans in geen diep ingaand debat met de Regeering betreffende hare oeconomische politiek te willen treden. Waar dit Kabinet, zeiden zij, overeenkomstig zijne verklaring bij zijn optreden, in de Tweede Kamer afgelegd, in hoofdzaak steunt op eigen waarneming van de stem des volks bij de jongste verkiezingen, is zijn eigenaardig standpunt zoo subjectief, dat het moeilijk zoude vallen om de beginselen te bepalen, waarvan dergelijk debat behoort uit te gaan. Deze leden meenden, dat men bij het onderzoek van dit wetsontwerp zich uitsluitend tot de beoordeeling van zijne practische waarde behoorde te beperken.

§ 4. Onderscheidene der leden, die van gevoelen waren, dat, eenmaal dit ontwerp tot wet verheven, verdere oprijving der directe belastingen behoorde te zijn uitgesloten, wenschten meer in het bijzonder te verklaren, dat zij zich tegen elke verhooging van de successiebelasting in de rechte lijn zouden verzetten.

Een ernstig oeconomisch bezwaar zagen deze leden in het feit, dat het familiegoed, hetwelk elk huisvader ten plicht

heeft in stand te houden en te vermeerderen, door de successiebelasting in de rechte lijn wordt aangetast.

Achten zij in het algemeen de successiebelasting reeds verkeerd, omdat zij voor hen beteekent een opteren van nationaal vermogen, zij werkte, zeiden zij, bovendien onbillijk, indien zij wordt geheven in de rechte lijn. Kinderen, zoo betoogden zij, hebben een natuurlijk recht op het goed hunner ouders; vandaar ook het instituut van de legitieme portie. Het recht van mede-eigendom der descendents leeft in het rechtsbewustzijn van het volk, dat zich door het successierecht in de rechte lijn in zijn rechtsgevoel ziet beleedigd.

Ook in de zijlijn achten deze leden verhooging van het successierecht bedenkelijk, vermits zij allengs voert tot staats-erfrecht.

Ten einde den Minister voor latere teleurstelling te bewaren wenschten zij, nu het nog tijd is, hem in te lichten omtrent hunne wel gevestigde overtuiging en voornemens ten deze.

Tegenover deze bezwaren tegen een eventueele verhooging der successierechten, werd — met vooropstelling dat de kleine vermogens er buiten moeten blijven — gewezen op de redevoering van den heer DE SAVORNIN LOHMAN op 10 Maart 1911 (*Handelingen* bladz. 1702) in de Tweede Kamer gehouden, hetgeen de opmerking uitlokte, dat die staatsman in dezelfde rede (bladz. 1703) de successiebelasting in de rechte lijn in beginsel had bestreden.

Anderen, die het erfrecht, zelfs in de rechte lijn, geenszins als een natuurlijk en onaantastbaar recht konden beschouwen, waren van meening, dat successiebelasting deze goede zijde heeft, dat zij het minst drukkend wordt gevoeld.

§ 5. Sommige leden, die overigens het wetsontwerp met instemming hadden begroet, verklaarden, dat het bij hen nog aan sympathie gewonnen had, sinds de Minister het denkbeeld heeft laten varen om voor de vermogensbelasting den aanslag van onroerende goederen naar de verkoopwaarde te regelen, zoodat deze ook naar de belastbare opbrengst zal blijven plaats hebben. Dit maakt echter, naar zij zeiden, herziening van de belastbare opbrengst, bepaaldelijk van de ongebouwde eigendommen, zeer urgent, te meer, omdat in uitzicht is gesteld, dat de multiplicatoren (20 en 15) zouden worden verhoogd, zoodat de onbillijkheid van de onjuiste schatting nog sterker dan nu zoude worden gevoeld. De belastbare opbrengst, het laatst bepaald in 1879, houdt veelal geen verband meer met de werkelijke waarde van het land. In de laatste vijf en dertig jaren, kan men zeggen, heeft het productievermogen der landerijen grootere wijziging ondergaan dan tevoren gedurende eeuwen. De vooruitgang van de landbouwwetenschap, niet het minst op het gebied der bemesting, de opkomst van bepaalde cultures, als bijvoorbeeld de bloembollencultuur, de vruchten- en groentekwekerijen, hebben die wijziging in het leven geroepen. Sommige landerijen mogen haar vroegere waarde ongeveer hebben behouden, van andere is die waarde, door de enorme stijging van haar productievermogen, in sommige gevallen ook door daling daarvan, geheel verschillend van de vroegere.

Van andere zijde werd toegegeven, dat herziening van de belastbare opbrengst der ongebouwde eigendommen, met het oog op de vermogensbelasting, van werkelijke urgentie is. Echter niet met het oog op de grondbelasting, die de leden, hier aan het woord, ongewijzigd wenschten te laten, met verwijzing naar de rede van den heer DE BOER in de vergadering van de Eerste Kamer op 17 Maart j.l. (*Handelingen* Eerste Kamer, Zitting 1913—1914, bladz. 417), waarmede zij hunne instemming betuigden. Want al moge het waar zijn, dat niet elk perceel thans naar zijne werkelijke waarde belast wordt, het is niet minder waar, dat het bedrag van de grondbelasting reeds lang verrekend is geworden in de verkoopwaarde. Die

grondbelasting is, als het ware, een servituut dat op de perceelen rust, en dat als zoodanig afkoopbaar zoude moeten zijn. Thans daarin wijziging te brengen zoude onbillijk zijn; men zoude sommige eigenaren treffen, andere niet. Onder deze omstandigheden vroeg men zich af, of herziening van de belastbare opbrengst der ongebouwde eigendommen, enkel ten behoeve van de vermogensbelasting, de aan die herziening verbonden groote kosten wel waard zou zijn. Was, zoo werd nog door sommigen beweerd, eens de herschatting tot stand gebracht, dan zoude van eene verhooging der multiplicatoren geen sprake kunnen zijn, gelet op den tegenwoordigen rentestandaard.

Tegen dit betoog werd aangevoerd, dat bij de wet op de grondbelasting het karakter van belasting wel degelijk op den voorgrond stond en niet dat van landrente. De provincie en de gemeente heffen op die belasting opcenten; de provinciale kas en die van sommige gemeenten worden zelfs voor een groot gedeelte uit die opcenten gevoed. En nu ziet men het gebeuren, als gevolg van een verouderde en daardoor volkomen onjuiste schatting der ongebouwde eigendommen, dat het eene gedeelte van de provincie zoo goed als alle provinciale lasten opbrengt en het andere gedeelte, dat aan landerijen van even groote waarde even groote welvaart ontleent, bijna niets. Daarom moet de belastbare opbrengst worden herzien en voortdurend worden herzien; en niet enkel met het oog op de vermogensbelasting, maar bepaaldelijk met het oog op de grondbelasting zelve, de hoofdbron waaruit de provinciale kas en enkele gemeentekassen worden gevoed.

Naar aanleiding van deze beschouwingen verklaarden sommigen dat zij, bij eene wijziging van de vermogensbelasting, zich onder geen beding met de verhooging van de multiplicatoren voor de berekening van de waarde der vaste goederen zouden vereenigen.

§ 6. Eenige leden, die geheel aan de zijde der Regeering stonden, konden zich onvoorwaardelijk met dit wetsontwerp vereenigen. Zij spraken er hunne ingenomenheid over uit, dat de amendementen tot verhooging van het tarief der inkomstenbelasting (art. 37 e. a.) en van de vermogensbelasting (art. 130), mede, dank zij de houding der Regeering, niet waren aangenomen.

Onderscheidene leden stelden er prijs op uitdrukkelijk te verklaren, dat zij, wanneer zij thans, zij het noodde, vóór het ontwerp zullen stemmen, dit niet zouden hebben kunnen doen bij aanneming van één der bovengenoemde amendementen.

§ 7. De leden, die van gevoelen waren, dat men zich bij het onderzoek van het wetsvoorstel had te bepalen tot zijne praktische waarde, wenschten te verklaren, dat zij, alhoewel in de politiek niet staande aan de zijde der Regeering, het oog houdend op de behoeften van de schatkist hunne stem aan dit wetsontwerp zouden geven, onder uitdrukkelijk beding, dat zij in de Memorie van Antwoord der Regeering voldoende zekerheid, ja absoluten waarborg er voor zouden vinden:

1°. dat de Minister thans voor de eerstvolgende en noodige versterking van 's Rijks middelen, in de eerste plaats zou komen met zijne indirecte belastingen op het bier en op de tabak, die tot herstel van de verhouding tusschen directe en indirecte belastingen aan de beurt zijn;

2°. dat de Minister bij de herziening van de wet op de vermogensbelasting, die Zijne Excellentie in bewerking heeft, geen verhooging van den vermenigvuldiger voor de waarde-bepaling der vaste goederen zal voorstellen. Immers waar de bestaande schatting al eene zoo groote ongelijkheid schept, zou het meer dan ongerijmd zijn, die wanverhouding door eene verhooging van de vermenigvuldigers te verergeren;

3°. dat de Minister de grondbelasting niet verhoogen zal

om de redenen, die ook reeds in de Eerste Kamer en van der Regeering bevriende zijde uitvoerig en duidelijk zijn uiteengezet.

Het is de uitdrukkelijke bedoeling van deze leden, dat de Minister van Financiën in deze denkbeelden meer dan eene bloote overweging moge zien.

Voor eenige leden was de dividendbelasting een groot bezwaar tegen het ontwerp. Zij meenden, dat eene belasting op de naamlooze vennootschappen niet onder de inkomstenbelasting behoort, maar afzonderlijke regeling vereischt.

Met het oog hierop werd de vraag gedaan, of de Regeering niet een staat zoude kunnen geven van de belastingbepalingen betreffende naamlooze vennootschappen in naburige Rijken.

De bezwaren tegen deze aanzienlijke verhooging van de belasting op de naamlooze vennootschappen waren voor enkele leden zelfs van zoo ernstigen aard, dat zij verklaarden onder geene voorwaarde hunne goedkeurende stem aan het wetsvoorstel te kunnen geven. Bij de behandeling van de desbetreffende artikelen zal hierop nader worden teruggekomen.

§ 8. Tegen het wetsontwerp golden bij enkelen twee bezwaren: 1°. dat het in art. 37 belastbaar gesteld inkomen van 650 gulden te gering is, gelet op hetgeen van dat bedrag noodzakelijk afgaat voor huishuur en levensbehoeften, op welke laatsten ook reeds indirecte belastingen drukken; 2°. dat de in het wetsontwerp voorgeschreven progressie onvoldoende is.

Wat de eerste bedenking betreft, werd opgemerkt, dat zoo zij al voor enkele groote steden mocht opgaan, zulks voor verreweg de meeste gemeenten niet het geval is, al ware het wellicht beter geweest voor het minimum belastbaar inkomen de gemeenten in klassen te verdeelen.

De tweede bedenking werd bestreden met verwijzing naar de talrijke directe belastingen, men denke aan de gemeentelijke inkomstenbelastingen, waarin progressie is opgenomen, die bereids de ietwat meer welgestelden uitermate drukken.

De opmerking werd gemaakt, dat het voorgestelde ontwerp geheel is ingericht naar het oude model van een belastingwet. Beter werd het door enkelen, geacht, nieuwe wegen in te slaan. Het inkomen behoort nog meer gesplitst en de belasting meer aan de bron geheven te worden, door die te innen van hem, die de loonen, bezoldigingen, enz. uitbetaalt, zooals in Engeland geschiedt.

§ 9. Enkele leden betreurden het, dat, nevens de nieuwe inkomstenbelasting, de vermogensbelasting blijft bestaan. Zij ontkenden allermint, dat het inkomen uit vermogen zwaarder belast moet zijn dan dat uit bedrijf en vooral dan dat uit arbeid; doch dit had naar hun oordeel kunnen verwezenlijkt worden door in dezelfde wet het inkomen uit vermogen met een grooteren coëfficiënt dan de inkomens uit andere bronnen te vermenigvuldigen.

De leden hier aan het woord vreesden, dat men er thans gemakkelijk toe zal komen de vermogensbelasting geleidelijk, bijvoorbeeld door opcenten, buitensporig op te drijven. Daar de overgrote meerderheid, zelfs der zoogenaamde gezeten burgerij, bestaat uit personen die geen vermogen, althans van beteekenis, bezitten, is het gevaar niet denkbeeldig, dat deze of eene latere Regeering het hier gevreesde middel zal aangrijpen om, zonder zich impopulair te maken, de schatkist te stijven.

Andere leden, ofschoon dit gevaar niet ontkennende, wezen er op, dat althans de tegenwoordige Minister in de andere Kamer voldoende bewijzen had geleverd, dat hij zoo nodig wist pal te staan tegenover pogingen om het vermogen te zwaar te drukken. Bovendien vergete men, volgens deze leden, niet, dat het onderwerpelijke wetsvoorstel zich aansluit bij den bestaanden toestand, en dat het stelsel om door het vermenigvuldigen der inkomens naar hunnen oorsprong met coëfficiënten

Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs over het wetsontwerp n°. 18.

tot veel te ingewikkelde berekeningen aanleiding geeft, om in de practijk op een belastingkantoor te kunnen worden toegepast.

§ 10. Algemeen erkende men de groote moeilijkheden, welke aan de uitvoering der inkomstenbelasting zullen zijn verbonden en velen betreurden het, dat zij is opgedragen aan het dienstvak der directe belastingen. Deze leden vreesden, wegens den geest, die onder het personeel van die belastingen heerscht, dat deze wet in hare toepassing zeer vexatoir zal blijken, en allicht de meest impopulaire zal worden van onze geheele wetgeving.

Die geest van plagen en knippen wordt, volgens de leden hier aan het woord, maar al te zeer gevoed door het Departement van Financiën, waar het als eene aanbeveling geldt voor den betrokken ambtenaar, zoo hij er in slaagt, zij het ook door voor de geadministreerden zeer hatelijke middelen, in zijne omgeving de opbrengst der belasting, waarvoor nu werkzaam is gesteld, op te drijven.

Waar in dit opzicht over de Inspecteurs van de Registratie nimmer, over die van de directe belastingen telkens klachten worden vernomen, ware het veel beter geweest, zoo de door den Minister verdedigde regeling ware behouden. Dan zoude zich ook niet het bezwaar hebben voorgedaan, dat zij, die in de vermogensbelasting vallen, voortaan zoowel met den Inspecteur der Registratie als met dien der directe belastingen zullen hebben te maken.

Sommige leden vreesden, dat meer in het bijzonder de boerenstand door deze wet zwaar zoude worden gedrukt, omdat 1°. die stand, welke tegenwoordig niet onder de bedrijfsbelasting valt, nu in de inkomstenbelasting zal worden betrokken; 2°. waar de landbouwers niet gewoon zijn boek te houden, bij de toepassing dezer wet een hinderlijk inquisitoriaal optreden van de belastingambtenaren te hunnen opzichte is te verwachten, terwijl de fiscus ten slotte maar een slag zal slaan naar hunne inkomsten.

Andere leden, geenszins de moeilijkheden ontkennende, welke de uitvoering der nieuwe belasting voor de landbouwers zoude medebrengen, meenden er toch op te moeten wijzen, dat deze klasse der bevolking sedert 1892 van de bedrijfsbelasting is vrijgebleven en zij dankbaar kan wezen zoo lang gespaard te zijn. Thans, nu het met het landbouwbedrijf goed gaat, is er geen reden meer om de landbouwers niet in de belasting te betrekken.

§ 11. Men wees er op, dat over het algemeen aan de redactie van het wetsontwerp weinig zorg schijnt te zijn besteed, in die mate dat hier en daar de bedoeling van de wet niet met zekerheid is op te maken. Als voorbeelden werd o. a. gewezen op art. 4, in het tweede lid waarvan het woord „zuiver” in verband met hetzelfde woord in het eerste lid geen zin schijnt te hebben; en op art. 124, waarin o. a. gesproken wordt van „feiten strafbaar volgens artt. 122 en 123”, terwijl in die artikelen toch geene qualificatie van strafbare feiten wordt gegeven, doch niet-nakoming van in de artt. 103 en 104 vermelde verplichtingen wordt strafbaar gesteld.

Zoo vestigde men er ook de aandacht op, dat in art. 1, litt. c, te recht gesproken wordt van „bedrijf of beroep”, en zoo ook in het tweede lid van art. 23, doch in al. 1 van hetzelfde artikel van „bedrijven en beroepen”, hetwelk strikt genomen zoude vorderen, dat eene stichting alleen belastingplichtig zijn, wanneer zij zoowel een bedrijf als een beroep uitoefent.

Artikelen.

Artikel 1.

b. Er werd gevraagd, of hieronder ook begrepen zijn de

Handelingen der Staten-Generaal. — 1913—1914. — I,

naamlooze vennootschappen, die in een voortdurenden toestand van liquidatie blijven.

c. Men begreep niet, waarom ten aanzien van „vereenigingen” niet hetzelfde onderscheid werd gemaakt als ten aanzien van stichtingen, namelijk dat alleen die belastingplichtig zijn, welke een „bedrijf of beroep” uitoefenen. Zooals thans de wet luidt, zullen ook philanthropische of met een ander ethisch doel opgerichte vereenigingen belasting moeten betalen, wanneer zij uitkeeringen of uitgaven doen ter bereiking van haar doel, welke onder art. 20 vallen, terwijl eene stichting van denzelfden aard vrij zal uitgaan. Men kon niet begrijpen, dat het de bedoeling van den Minister was, bijvoorbeeld de Maatschappij tot Nut van het Algemeen, de St. Vincentius-Vereeniging, de Maatschappij van Nijverheid, het Koninklijk Instituut van Ingenieurs, het Roode Kruis, het Nederlandsche Bijbelgenootschap, om slechts enkele algemeen bekende vereenigingen te noemen, aan de inkomsten belasting te onderwerpen. Men hoopte, dat de Minister door eene novelle deze ongerijmdheid zal onderwerpen.

Vele leden waren van oordeel, dat stichtingen, wegens haar ethisch doel, altijd vrij van inkomstenbelasting behoorden te zijn, hetgeen echter door andere leden werd bestreden. Deze laatsten betoogden, dat naar ons recht stichtingen denkbaar zijn met elk geoorloofd doel. Dit zoo zijnde, achtten zij het niet meer dan billijk, dat stichtingen onder de inkomstenbelasting zullen vallen, wanneer zij zijn opgericht om een winstgevend bedrijf of beroep uit te oefenen, of zelfs wanneer zij een bedrijf of beroep uitoefenen, om met de winst een ethisch doel te bereiken.

Volgens de leden hier aan het woord zou de algeheele vrijstelling der stichtingen tot gevolg hebben, dat bijna elk commercieel of industrieel lichaam de belasting zou kunnen ontduiken, door zich in eene stichting te laten omzetten.

De leden, die het noodwendig ethisch karakter van stichtingen staande hielden, zouden gaarne van den Minister vernemen, waar de door hem bedoelde stichtingen (zie Memorie van Antwoord, Gedrukte Stukken, Zitting 1913—1914, 18, n°. 10, bladz. 14) bestaan, die wegens haar commercieel of industrieel doel in de bedrijfsbelasting zijn aangeslagen.

Artikel 5.

Vele leden meenden, dat de aanslag van de uit het landbouwbedrijf genoten inkomsten groote moeilijkheid zal opleveren, omdat het daar geen regel is boek te houden. Zij wenschten te vernemen, hoe men zich voorstelt de daaruit voortvloeiende moeilijkheid te overwinnen.

Derde lid. Wordt onder „huurwaarde” verstaan die van de personeele belasting dan wel wordt daaronder verstaan de belastbare opbrengst?

Artikel 7.

Eerste lid. Vergoeding voor reis- en verblijfkosten wordt hier niet genoemd; is het inderdaad de bedoeling — en het schijnt niet meer dan billijk — ze niet als opbrengst van arbeid te beschouwen?

Artikel 9.

b. De vraag werd gedaan, waarom toch het aandeel in de winst van coöperatieve vereenigingen, dat door de leden als zoodanig wordt genoten, in art. 9 is vrijgesteld van de inkomstenbelasting, in tegenstelling met hetgeen aandeelhouders in naamlooze vennootschappen als zoodanig van de vennootschappen ontvangen.

Men begreep deze begunstiging niet, daar immers de coöpera-

tieve vereenigingen in het leven worden geroepen met het doel grooter voordeel voor de leden te behalen, dan zij op andere wijze zouden verkrijgen.

c. Eene gelijke opmerking geldt ten aanzien van de vrijstelling van het aandeel in de winst van onderlinge verzekering-maatschappijen, dat door de deelnemers als zoodanig wordt genoten.

d. Wat is onder „speculatie” te verstaan? Gaarne zoude men de omschrijving van deze uitdrukking vernemen. Men wenschte te weten, wanneer speculeeren als een „bedrijf” zal worden beschouwd. Is hiervoor continuïteit noodig en, zoo ja, voor hoe lang?

Artikel 10.

Uit het bezigen van het woord: „zoals”, in het 1ste lid blijkt, dat de vermelding der in het 2de en 3de lid bedoelde lasten niet limitatief, maar enuntiatief is.

Bij de berekening van den aanslag voor de bedrijfsbelasting mag de huurwaarde van een kantoor voor een advocaat, notaris, enz. niet in mindering worden gebracht. Zal voortaan die huurwaarde onder de beroepskosten vallen?

Zullen onder de lasten, welke van het inkomen kunnen worden afgetrokken, ook begrepen zijn de kosten van de spreekkamer van een geneesheer, van de studeerkamer van een hoogleeraar, enz.? Zullen zij, die wetenschappelijke arbeid moeten verrichten, ook de kosten van het aanschaffen van de noodige boeken of instrumenten kunnen aftrekken? Hoe zal het gaan met representatiekosten?

Zullen de traktementen betaald aan rentmeesters, werkbazen, jachtopzieners, enz., noodig voor de uitoefening van eenig landbouw- of jachtbedrijf, mogen worden afgetrokken van de opbrengst van die bedrijven ter berekening van haar zuiver bedrag? Men achtte dit onafwijsbaar.

Derde lid. Gevraagd werd, hoe het te dien aanzien staat met de kosten van verzekering en onderhoud van *roerende* goederen, als paarden, koeien, werktuigen, enz.?

Vierde lid. Men begreep de hier voorkomende bepaling aldus, dat afschrijvingen op gebouwen, werktuigen, paarden, koeien, enz. van de onzuivere opbrengst van een landbouwbedrijf mogen worden afgetrokken.

Artikel 11.

1°. Waarom worden uitgaven, noodig ter vervanging van gebouwen, hier uitgezonderd, zoo op die gebouwen niet is afgeschreven?

Artikel 13.

Omtrent de berekening van de opbrengst van de bronnen van inkomen werd de opmerking gemaakt, dat, de berekening van de inkomsten over één jaar, in vele gevallen moeilijkheden doet rijzen en de berekening over een tijdperk van drie jaren een beteren maatstaf zoude geven.

Artikel 19.

Een lid had bezwaar tegen de ongelijke wijze, waarop zullen worden belast het kapitaal dat, gewone renten afwerpende, aan vermogens- en aan inkomstenbelasting is onderworpen, en het kapitaal, waarvoor eene lijfrente wordt gekocht en dat aldus aan de vermogensbelasting is onttrokken.

Anderen konden dit bezwaar niet deelen. De vergelijking tusschen de beide kapitalen gaat niet op; het eene kapitaal wordt getroffen, omdat het deel uitmaakt van het vermogen van den belastingschuldige die voor dat vermogen in de genoemde belastingen betrokken is, terwijl het kapitaal, waarvoor eene

lijfrente gekocht is, geen deel uitmaakt van het vermogen van den rentetrekker.

Tweede lid. Door verscheidene leden werd met voldoening geconstateerd, dat de periodieke uitkeeringen en verstrekkingen bijvoorbeeld aan kinderen en anderen volgens litt. a en in verband met art 8, van het belastbaar inkomen worden afgetrokken.

Met verwijzing naar hetgeen in de Memorie van Toelichting op het primitieve wetsvoorstel ten aanzien van deze bepaling gezegd werd (Gedrukte Stukken, Zitting 1911—1912, 144, n°. 3, bladz. 36), vroeg men, of de nevens deze wet in stand blijvende wet op de vermogensbelasting niet in denzelfden geest gewijzigd moet worden. De persoon die de uitkeering ontvangt, zal natuurlijk daarvan inkomstenbelasting moeten betalen, en daarom is het niet meer dan billijk, dat degenen, die de uitkeering doet, deze van zijn inkomen mag aftrekken. Anders zoude immers het bedrag der uitkeering tweemaal worden getroffen; maar dit aannemende zal men ook hetzelfde beginsel moeten toepassen op de vermogensbelasting.

Derde lid. Eenige leden achtten het onbillijk, dat voor de premiën voor levensverzekering niet meer dan tot een bedrag van f 100 zal mogen worden afgetrokken. Die premiën zijn gemeenlijk hoog en worden dikwijls ten koste van groote ontberingen opgebracht door den weinig vermogenden huisvader, die voor zijn gezin ook na zijn heengaan wenscht te zorgen. Deze leden waren van gevoelen, dat het verkeerd was een alleszins lofwaardig streven, als waarvan het aangaan van eene levensverzekering blijkt geeft, tegen te gaan.

Anderen leden konden de beweerde onbillijkheid geenszins inzien. Zij deden niet onder in waardeering voor hem, die door middel van levensverzekering voor de zijnen na doode zorgt, maar wezen er op, dat, zoo het bedrag aan premie uitgegeven, op andere wijze ware verteerd of ter zijde gelegd, daarvan ook inkomstenbelasting zoude zijn betaald. Bovendien mag hierbij niet uit het oog worden verloren, dat door levensverzekeringen te sluiten, die na overlijden worden uitgekeerd, men van het betalen van successierecht bevrijd is.

Artikel 20.

Onderscheidene leden spraken hunne verwondering en hun leedwezen er over uit, dat de tantièmes van commissarissen van naamlooze vennootschappen enz., van de belasting over de uitdeelingen uitdrukkelijk waren vrijgesteld, terwijl juist deze tantièmes, naar hunne meening, voor belasting een model-object uitmaken. In geen enkele betrekking wordt, vaak zonder eenige bemoeiing, zoo gemakkelijk geld verkregen als in de commissariaten. De hier gewraakte vrijstelling komt ook lijnrecht in strijd met de opvatting en de verklaring van den Minister in de Tweede Kamer (*Handelingen*, Zitting 1913—1914, bladz. 1868, 1ste kolom), waar deze zeide: „Er moet worden geheven over de netto-winst. Van den fysieke persoon wordt geheven over het inkomen dat hij heeft en het ligt in dezelfde lijn om dit dan ook te doen ten aanzien van de naamlooze vennootschappen, dus de heffing te doen plaats hebben over de winst door de naamlooze vennootschap gemaakt.”

Maar, zoo werd gevraagd, meent dan de Minister, dat de tantièmes niet een deel uitmaken van deze winst?

Tweede lid. Men vroeg, waarom hier alleen gesproken wordt van aandelen op naam, terwijl toch, als men ten minste de zaak goed begrijpt, bij aandelen aan toonder zich hetzelfde geval kan voordoen.

Artikel 23.

In aansluiting bij het aangeteekende onder art. 1, litt. c, betreurden vele leden het, dat de Minister had toegegeven aan

den wensch in de andere Kamer geuit, om de door hem voorgestelde woorden: „het onderwijs”, in het tweede lid van het hier besproken artikel, primitief art. 21a (zie Gedrukte Stukken, Zitting 1913—1914, 18, n°. 3, art. 21a in rood) te laten vervallen zonder tegenspraak zijnerzijds, en dat de andere Kamer zich bij deze weglating zonder eenig verzet had nedergelegd. (Zie Gedrukte Stukken, Zitting 1913—1914, 18, n°. 9, bladz. 19, en n°. 10, bladz. 16; benevens *Handelingen*, bladz. 1882). Zij wezen er op, dat ook thans bij de bedrijfsbelasting alle inkomsten uit onderwijs worden vrijgesteld en stemden in met hetgeen dien-aangaande in de andere Kamer in de vergadering van 21 April j.l. (*Handelingen* bladz. 1791, 1ste kolom) door den heer KOOLEN is gezegd. Men wees op de onbillijkheid, dat bijvoorbeeld eene bestaande stichting „tot bevordering van hooger en voorbereidend hooger onderwijs in christelijken geest”, maar die zelve geen onderwijs geeft, en dus enkel winst uit haar kapitaal trekt, daarvan belasting zal moeten betalen.

Eenige leden vreesden vooral mogelijke vexatoire maatregelen, welke het gevolg zouden kunnen zijn van deze bepaling.

Andere leden waren van oordeel, dat deze conclusies niet juist waren. Op den voorgrond staat, naar hunne meening, dat volgens art. 1 litt. c alleen belastingplichtig zullen zijn de stichtingen, welke een „bedrijf of beroep” uitoefenen, en dat toch niemand in ernst zal staande houden, dat dit het geval is met stichtingen als de bovengenoemde. De weglating der woorden: „het onderwijs” heeft alleen ten gevolge, dat stichtingen in de belasting zullen vallen, welke onderwijs geven als industrieel bedrijf, bijvoorbeeld tegen een zoo hoog schoolgeld, dat zij winst maken, en deze winst niet ten behoeve van het onderwijs aanwenden, maar onder de oprichters of hunne rechtverkrijgenden verdeelen. Om de bij art. 1 litt. c vermelde redenen konden de hier aan het woord zijnde leden dit niet anders dan billijk achten. Volgens hen was het geheele tweede lid van art. 23 onlogisch gedacht, want eene stichting die de daar vermelde handelingen verricht ten behoeve van armen en minvermogensden zonder meer, kan volgens hen onmogelijk gezegd worden een „bedrijf of beroep” uit te oefenen, veelmin winst te maken.

Nog werd opgemerkt, dat in het stelsel der leden, die stichtingen beschouwen als instellingen met een noodwendig ethisch doel (zie het aangeteekende op art. 1 litt. c), noch het onderwerpelijke, noch art. 1 litt. c eenig kwaad kunnen doen. Immers heeft de wetgever dan het woord: „stichting” in eene andere, zij het verkeerde, beteekenis gebezigd, en zullen de stichtingen, welke zij in bescherming nemen, door deze wet niet geschaad worden.

De leden in de eerste plaats genoemd, wenschten in elk geval van den Minister te vernemen, of Zijne Excellentie ten aanzien van de stichting als boven bedoeld, het gevoelen deelt van de leden, die beweerden, dat zij niet in de inkomstenbelasting zoude vallen na de wijziging, welke het tweede lid van het onderwerpelijk artikel in de andere Kamer heeft ondergaan.

Er werd nog op gewezen, dat dit artikel twee elementen onderscheidt; in den eersten zin een element genaamd *de zuivere opbrengst*, en in den tweeden een element genaamd *winst*. Men vroeg, of voor eene inrichting voor onderwijs, die Staats-subsidie geniet, deze subsidie tot de berekening van de zuivere opbrengst behoort. Gaarne ontving men van den Minister hieromtrent eene duidelijke verklaring.

Artikel 38.

Onderscheidene leden keurden het af, dat de aftrek van het belastbare inkomen voor minderjarige kinderen enz. ophoudt,

zoodra dat inkomen f 5000 bedraagt. Die aftrek berust mede op een zedelijk beginsel en heeft op oeconomische gronden bij de meer gegoede standen evenzeer recht van bestaan, wijl de opvoeding en de vestiging der kinderen in verhouding nog veel kostbaarder zijn dan bij de minder gegoeden. Eenigen betreurden dan ook zeer de verwerping van het amendement van den heer VAN VUUREN, waarbij aftrek voor kinderen werd toegekend bij alle inkomens, en naar mate deze grooter zijn een belangrijker bedrag werd afgetrokken, naardien de kosten van opvoeding bij meerderen welstand stijgen. Ware dit beginsel in de wet opgenomen, dan zoude met de draagkracht der belastingschuldigen beter rekening zijn gehouden, en tevens volgens eenigen een heilzaam tegenwicht zijn geboden aan het Nieuw-Malthusianisme.

Andere leden daarentegen wezen er op, dat een aftrek van f 50 per kind van het belastbaar inkomen, enkel bedoelt de kleinere inkomens te ontlasten en voor de inkomens hooger dan f 5000 in werkelijkheid zeer geringe beteekenis had.

Artikel 39.

Vele leden konden zich niet vereenigen met de verhooging van de belasting der in dit artikel bedoelde rechtspersonen tot 5 gulden voor elk bedrag van 100 gulden; terwijl in het oorspronkelijk ontwerp van den Minister KOLKMAN slechts f 2.75 gevorderd werd. Zich aansluitende bij hetgeen deze bewindsman op bladz. 10 en 11 van zijne Memorie van Toelichting (Gedrukte Stukken, Zitting 1911—1912, 144, n°. 3) opmerkte, zagen zij in de thans voorgestelde regeling een *bis in idem*, hetwelk eene nadeelige uitwerking in verschillende richting kan hebben. Het betoog ten deze van den tegenwoordigen Minister (Gedrukte Stukken, Zitting 1913—1914, 18, n°. 2, bladz. 4) achtten deze leden niet afdoende. Wilde de Minister de aandeelhouders of andere in de winsten deelende personen in het buitenland zwaarder treffen, omdat zij van hetgeen zij genieten persoonlijk geen belasting betalen, dan hadden, ten aanzien der binnenlandsche gerechtigden, bepalingen tot ontheffing moeten worden gemaakt in den geest van artt. 20, 2de lid en 99 en volgende.

Eenigen meenden, dat bij deze verhooging de Minister te veel had gedacht aan de groote tabaks- en petroleumondernemingen en te weinig rekening had gehouden met de kleinere naamlooze vennootschappen, zooals die veel in de provincie bestaan, tot behoud van familiebelangen. Wordt een klein vermogen belegd in fondsen, dan wordt er van de inkomsten éénmaal inkomstenbelasting betaald, maar indien deze som is belegd als bedrijfskapitaal in eene naamlooze vennootschap, dan wordt er van de inkomsten tweemaal belasting betaald. Men vond dit onbillijk, omdat dergelijke naamlooze vennootschappen strekken tot instandhouding van de familiën en mitsdien van de maatschappij. Bovendien zal de waarde der aandelen in deze naamlooze vennootschappen verminderen met de gekapitaliseerde waarde van de belasting. Naar het gevoelen dezer leden zoude deze belasting werken als eene boete op de vorming van dergelijke naamlooze vennootschappen.

Behalve bedoelde naamlooze vennootschappen, zoo werd door sommigen hieraan toegevoegd, zijn er nog andere, die meer in het bijzonder door deze belasting zeer benadeeld zullen worden, namelijk die, welke volstrekt geen winst beoogen, maar het bereiken van een of ander nuttig doel. De belasting kan fnuikend werken op den ondernemingsgeest, die kleine ondernemingen als bijvoorbeeld het bouwen van woningen in het leven roept. Ook met het oog hierop achtte men het onbillijk, dat niet de eerste vier percent dividend als gewone interest is beschouwd en onbelastbaar gebleven. Deze nieuwe belasting beteekent een gevoeligen slag in eens voor elk bezitter van aandelen, want zij zal

van niet onbetekenenden invloed zijn op den koers daarvan.

Nog werd een ander mogelijk gevolg van deze belastingverhooging aangehaald. Er werd beweerd, dat eene dividendbelasting een bijzonder geschikte vorm van belasting is voor enkele gemeenten. Men sprak de vrees uit, dat het denkbeeld om zoodanige belasting in die gemeenten in te voeren, niet zoude kunnen verwezenlijkt worden, nu bij deze wet het dividend reeds zwaar wordt getroffen.

Andere leden konden in de verhooging van f 2,75 tot f 5 geene principieele verandering zien. Wordt het lichaam belast, en zullen bovendien de personen, die in de winst deelen, daarvan belasting moeten betalen als zijnde die winst een deel van hun inkomen, dan is er, als men het zoo noemen wil, een *bis in idem*, hoe groot of hoe klein de belasting van het lichaam moge zijn. Deze leden waren echter van oordeel, dat het lichaam eene andere juridische persoonlijkheid vormt dan de deelhebbers in de winst, en dat dus een *bis in idem* hier niet aanwezig is. Overigens sloten zij zich aan bij de motieven door den Minister voor de verhooging aangevoerd op de boven aangehaalde plaats.

Door sommigen werd nog beweerd, dat deze verzwaring der belasting haar goede zijde heeft. Van de bevoegdheid tot oprichting van naamlooze vennootschappen tot allerlei doeleinden wordt vaak misbruik gemaakt. Herhaaldelijk toch ziet men naamlooze vennootschappen vormen om particuliere aansprakelijkheid te ontwijken. De nieuwe belasting, meende men, zoude het vestigen van zoodanige naamlooze vennootschappen kunnen beperken.

Ook houde men in het oog, dat het hier niet eene nieuwe belasting geldt. De naamlooze vennootschappen zijn altijd in de belasting betrokken geweest, voorheen o. m. bij de patentbelasting. In bijna alle beschaafde landen wordt zij geheven, naar men meende te weten in België tot 8 pct., in Italië zelfs tot 15 pct., zoodat moeilijk kan worden volgehouden, dat de belasting tot het voorgestelde tarief van 5 pct. abnormaal of te hoog zou zijn. Men vergete niet, zoo betoogden deze leden, hoe de Staat de naamlooze vennootschappen beschermt door de toekenning van het recht om een vermogen en rechtspersoonlijkheid te bezitten.

Hier tegen werd opgemerkt, dat bij het opleggen van belastingen niet uitsluitend de vraag mag gelden, wie ze betalen kan, en nog veel minder de consideratie van den vorm, waarin het bedrijf wordt uitgeoefend. De Staat, zoo werd gezegd, beschermt alleen de naamlooze vennootschappen, omdat deze voor het volksbestaan noodig zijn.

Ten slotte werd nog de opmerking gemaakt, dat wie zijn stem aan het tarief van Minister KOLKMAN zoude gegeven hebben, daardoor nog niet aan het ongeveer 85 pct. hooger tarief van Minister BERTLING op de naamlooze vennootschappen gehouden is.

Artikel 43.

Men drong er ten zeerste op aan, dat de in het biljet te stellen vragen weinig in aantal, kort en duidelijk zouden zijn.

Artikel 55.

Eerste lid. Volgens de redactie zullen „de overige belastingplichtigen” aangeslagen moeten worden in alle gemeenten, waar hun onroerend goed is gelegen of hun bedrijf of beroep uitsluitend of hoofdzakelijk wordt uitgeoefend.

Daargelaten, dat zulks in de uitvoering zeer omslachtig zal zijn, zal het ten gevolge hebben, dat de betrokkenen veelal te weinig zullen betalen, doordat zij in te lage klassen zullen worden aangeslagen in de respectievelijke gemeenten, waar het onroerend goed is gelegen en de bedrijven of beroepen worden uitgeoefend.

Artikel 59.

Tweede lid. Met voldoening hadden eenige leden, in tegenstelling met anderen, uit de bepaling, dat leden der schattingscommissie niet met elkander in het huwelijk verbonden mogen zijn, ontwaard, dat ook vrouwen in die commissiën kunnen zitting hebben. Men meende echter, dat deze bepaling de materie van een afzonderlijk artikel of zinsnede had moeten vormen. Het is toch de gewoonte in ons staatsrecht, om het uitdrukkelijk in de wet op te nemen als eene vrouw eene openbare betrekking mag bekleeden.

Men achtte het een bezwaar, dat men niet verplicht is af te treden, indien men na de benoeming in een verboden graad van zwagerschap geraakt. Hierdoor kan jaren achtereen eene verhouding, in zoo kleine colleges als deze ongewenscht, bestendig blijven.

Het werd, met verwijzing naar hetgeen aangaande de uitvoering der wet bij de algemeene beschouwingen is opgemerkt, door sommige leden betreurd, dat niet aan de registratieambtenaren de aanslag was toevertrouwd, gelijk de Minister het aanvankelijk wenschte.

Anderzijds verheugde men zich daarover, omdat de inspectie van de directe belastingen geacht moet worden over betere gegevens te beschikken.

Artikel 67.

Ten opzichte van de *regeling der aanslagen* merkte men op, dat het best is alles in ééne hand te houden; gevreesd werd, dat het dienstvak der registratie niet genoeg zoude medewerken. De inspecteur der registratie had per se zitting moeten hebben in de Commissie van aanslag.

Artikelen 75 en 80.

Onderscheidene leden konden zich niet vereenigen met de bepaling aangaande het overleggen van boeken en bescheiden die de reclamant moet bezitten, alléén om het feit, dat hem er om wordt gevraagd. Dat toch is eene ongerijmdheid even groot als het omkeeren van den bewijslast, waarbij reclamant aannemelijk moet maken, dat hij geen boeken of bescheiden in zijn bezit heeft. Hoe kan men „aannemelijk maken” iets niet „in zijn bezit te hebben gehad”? Deze leden vroegen eene duidelijke uiteenzetting van wat de Minister verstaat onder „aannemelijk maken”. Waar begint en waar eindigt de aannemelijkheid?

Artikel 82.

Eerste lid. Gaarne zou men nadere toelichting ontvangen omtrent hetgeen onder *feit* is te verstaan, liefst door voorbeelden toegelicht. Een lid vroeg bijvoorbeeld, of het *feit*, dat iemand een volgend jaar zijn inkomen hooger aangeeft, reeds aanleiding zal geven tot navordering, met betrekking tot een vorig jaar. Ook in de andere Kamer werd in de vergadering van 26 Mei 1914 dit punt ter sprake gebracht (*Handelingen*, bladz. 2167, 2171 en 2172). Toen zeide de Minister van Justitie zich te kunnen „voorstellen”, dat de Hooge Raad eene beslissing, alleen op het feit van hoogere aangifte in een volgend jaar steunende, als niet voldoende gemotiveerd zoude casseeren. Men vermeent echter, dat het meer aanbeveling zoude verdienen, indien de Regeering duidelijk verklaarde, dat dit de bedoeling der wet is.

Artikel 91.

Eerste lid. De hier opgenomen bepaling van verhooging van den aanslag, achtte men in hooge mate onbillijk. Er bestaat niet de minste rechtsgrond, om iemand die in het ongelijk wordt gesteld, te straffen. Het gevolg van dit voorschrift zal zijn, dat lieden die volkomen te goeder trouw meenen onbillijk

Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs over het wetsontwerp n°. 18.

te zijn behandeld, en het wellicht inderdaad ook zijn, van hun recht, om in beroep te komen, geen gebruik zullen maken uit vrees voor mogelijke straf. Men achtte bovendien dit stellen van eene straf een bedenkelijk terugkomen op een beginsel, dat, als verouderd, reeds langen tijd niet meer in ons procesrecht is erkend, namelijk het beginsel van de poena temere litigantium, dat door de wet van den 7den April 1869 (*Staatsblad* n°. 55) uit het wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is verwijderd.

Artikel 107.

Tegen dit artikel rezen ernstige bedenkingen.

Velen betreurden het, dat de geheimhouding, die toch bij het tot stand komen van de bedrijfs- en de vermogensbelasting op den voorgrond had gestaan, langzamerhand geheel teloor gaat en dreigt plaats te maken voor algeheele publiciteit.

Ook de in art. 102 voorgeschreven geheimhouding zal feitelijk vrijwel illusoir worden, waar de gemeentebesturen bevoegd zullen zijn om inzage en afschrift te nemen of te doen nemen van de kohieren van aanslagen in de inkomstenbelasting, voor zover veel betreft de gemeentelijke belastingplichtigen, en art. 264, 4de lid, der Gemeentewet voorschrijft, dat de gemeentekohieren in afschrift gedurende vijf maanden op de secretarie der gemeente voor een ieder ter lezing moeten worden nedergelegd.

Onderscheidene leden betreurden, dat het voorstel van de heeren FLESKENS en VAN SASSE VAN YSSELT tot opnemng in de wet van een nieuw hoofdstuk XVI a (Gedrukte Stukken, Zitting 1913—1914, 18, n°. 29) ontoelaatbaar was verklaard (*Handelingen*, bladz. 2111 en volgende). Bij aanneming van bedoeld amendement zou de geheimhouding beter zijn gewaarborgd. Het doel van art. 107, namelijk den gemeentebesturen gelegenheid te geven hunne ingezetenen juister in de plaatselijke inkomstenbelasting aan te slaan dan thans mogelijk is, zoude bovendien door dat amendement beter bereikt zijn geworden dan thans het geval zal zijn. Daar immers de bepalingen der gemeentelijke verordeningen omtrent progressie, minimum belastbaar inkomen, aftrek voor kinderen of voor noodzakelijk levensonderhoud, enz. enz., natuurlijk niet altijd zullen overeenkomen met de desbetreffende bepalingen van dit wetsvoorstel, zullen in vele gevallen de gemeentebesturen van de kohieren der Rijksinkomstenbelasting slechts na ingewikkelde berekeningen, en soms in het geheel niet, kunnen gebruik maken. Het voornoemde amendement ondervindt deze bezwaren. De gemeentebesturen werden daardoor van alle bemoeienissen met de berekening der aanslagen ontheven, en de inhoud der Rijkskohieren kwam niet tot de kennis van het publiek. Alleen het college van dagelijksch bestuur zoude die kohieren behoeven te kennen.

Ook de leden, die niet veel gevoelden voor onze nationale geheimzinnigheid omtrent hetgeen men verdient of als kapitaal bezit, achtten de thans gedane poging om aan de gemeentebesturen tegemoet te komen, slechts half werk; terwijl het meergenoemde amendement de bestaande moeilijkheid geheel zou hebben opgelost.

Eenige leden zouden liefst gezien hebben, dat zoowel het niet toegelaten amendement-FLESKENS-SASSE VAN YSSELT als het aangenomen der Commissie van Rapporteurs waren achterwege gebleven, omdat door elk daarvan indirect aan de Eerste Kamer de gelegenheid werd benomen, om zich afzonderlijk uit te spreken over eene principieele wijziging van de gemeentelijke belastingheffing.

Tegen een en ander werd door anderen opgemerkt, dat de publiciteit der gemeentekohieren niet veel beteekent in de gemeenten, waar niet de slechte gewoonte bestaat om jaarlijks eene uitgave te bezorgen van de aangeslagenen met vermelding van hun aanslag, in alphabetische orde gerangschikt. In de

andere, verreweg de meeste, gemeenten is het voor nieuws gierigen schier ondoenlijk, zich op de hoogte van eens anders aanslag te stellen, daar de belastingschuldigen niet in alphabetische volgorde op de kohieren voorkomen. Overigens, zoo werd beweerd, zullen de meer intieme aangelegenheden, als daar zijn de redenen van voor- of achteruitgang in zaken, krachtens art. 102 wel degelijk geheim blijven.

Bovendien heeft het publiek het eenig en alleen aan zich zelf te wijten, zoo het eventueel hinder zal ondervinden van de in art. 107 aan de gemeentebesturen geschonken bevoegdheid; want wordt er al door de belastingschuldigen ten aanzien van de vermogensbelasting gefraudeerd, ten opzichte van de gemeentelijke inkomstenbelastingen geschiedt zulks, zoo werd gezegd, in veel erger mate. Het is in het belang van de publieke moraliteit beslist noodig, dat de gemeentebesturen beter op de hoogte worden gesteld van de verschillende inkomens.

De noodzakelijkheid hiervan is trouwens in de Tweede Kamer algemeen ingezien, getuige de omstandigheid, dat op 15 Mei 1914 (*Handelingen*, bladz. 2107) slechts vijf leden zich tegen dit artikel hebben verklaard.

In verband hiermede werd eene wijziging van art. 240, c, der Gemeentewet bepleit, in dien zin, dat de daar genoemde belasting vervangen zoude worden door opcenten op de hoofdsom der Rijksinkomstenbelasting. Zoo doende zouden, zoo meenden velen, de gemeenten uit haren financieelen nood geraken.

Gaarne vernam men: 1°. of de Minister de meening van den heer GERRETSON, uitgesproken in de Tweede Kamer op even vermelden datum (*Handelingen*, bladz. 2106), deelt, dat er een besluit van den Raad moet zijn voor de toepasselijkheid van art. 107.

Sommigen meenden, dat, waar het artikel noemt „de gemeentebesturen”, alzoo Burgemeester en Wethouders zijn bevoegd verklaard. Zullen zij in dat geval omtrent die kohieren aan hunnen gemeenteraad mededeelingen mogen doen?

2°. of dat besluit zal gelden ten opzichte van bepaald te noemen belastingplichtigen of van alle.

Wat deze laatste vraag aangaat, schijnt het blijkens de redactie van het artikel, welke gewaagt van „het vermogen van een zoodanigen belastingplichtige”, de bedoeling te zijn, dat het besluit zal gelden alleen ten opzichte van bepaald te noemen belastingplichtigen.

Maar dan springt het in het oog, tot hoe ongelijke behandeling van de ingezetenen art. 107 aanleiding zal kunnen geven, meer in het bijzonder zoo niet een besluit van den gemeenteraad, doch slechts van Burgemeester en Wethouders wordt vereischt. Vooral in kleine gemeenten zal wellicht dikwerf op allerhatelijkste wijze worden opgetreden, door inlichtingen te vragen nopens een of meer belastingschuldigen, die men wenschte te plagen, terwijl anderen, vrienden, zullen worden gespaard.

Dit bezwaar gold bij sommige leden zóózeer, dat, indien de gemeentebesturen bevoegd zullen zijn naar enkelen een onderzoek in te stellen zonder in dat geval verplicht te zijn het tot allen uit te strekken, men deswege zich zijne over het wetsontwerp uit te brengen stem alsnog wenschte voor te behouden.

Algemeen achtte men eene verbetering van de gemeentelijke aanslagen naar het inkomen urgent, en velen spraken de hoop uit, dat de Minister van Binnenlandsche Zaken spoedig eene wijziging der Gemeentewet zoude aanhangig maken in den geest van het amendement-FLESKENS-VAN SASSE VAN YSSELT, zonder daarmede te wachten tot de afdoening der aanhangige, meer algemeene herziening van het gemeentelijke belastingwezen. (Gedrukte Stukken der Tweede Kamer, Zitting 1913—1914, 19.)

Artikel 128.

Enkele leden begrepen niet, waarom in dit artikel de pensioenen, wachtgeld en lijfrenten geprivilegieerd zijn, door de eerste 1000 gulden slechts voor de helft aan deze belasting te onderwerpen, terwijl toch alle andere soorten van inkomsten wel getroffen worden. Andere leden achtten het daarentegen billijk dat de aftrek gehandhaafd blijft voor hen die thans daartoe gerechtigd zijn.

Artikel 130.

Bij dit artikel spraken eenige leden nog eens uitdrukkelijk hunne voldoening er over uit, dat de Minister het voorgestelde tarief van f 0,50 voor de vermogens had behouden.

INSTELLING VAN RADEN VAN BEROEP VOOR DE DIRECTE BELASTINGEN.

Men achtte het zeer juist, dat bij de tegenwoordige regeling de rechtspraak is opgedragen aan Raden van Beroep en niet, zooals aanvankelijk door de Regeering was voorgesteld, aan eene afzonderlijke kamer van de arrondissements-rechtbank.

Artikelen.**Artikel 2.**

De opmerking werd gemaakt, dat in dit artikel niet bepaald is ten verzoeken van wien de arrondissements-rechtbank het door haar aan te wijzen lid van den raad van beroep benoemt, noch of zulks al dan niet moet geschieden door aanvraag van procureur.

Artikel 3 juncto artikel 7.

Naar luid van artikel 3 heeft de voorzitter van den raad van beroep alleen eene raadgevende stem.

Zijn meer dan twee verschillende gevoelens uitgebracht, dan — zoo bepaalt artikel 7, 4de lid — beslist de voorzitter welk gevoelen zal worden gevolgd.

Meer dan twee kan in casu ten hoogste drie zijn, daar de raad uit slechts drie leden bestaat.

Of telt ten deze ook mede het door den voorzitter geuit gevoelen als adviseur?

Zoo ja, dan zou in bedoeld geval zijne raadgevende stem de alles beslissende zijn.

Vastgesteld den 6den Augustus 1914.

VAN DEN BERG.

WOLTJER.

KRAUS.

VAN DER KUN.

DE VOS VAN STEENWIJK.

**EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over de ontwerpen van wet:**

1°. tot uitgifte van zilverbons (359);

2°. betreffende amnestie (360).

Tegen deze wetsontwerpen bestond geen bezwaar.

Vastgesteld den 6en Augustus 1914.

VAN DEN BERG.

WOLTJER.

VAN DER FELTZ.

'T HOOFT.

DE VOS VAN STEENWIJK.